Oulu 16.11.1967

Panu:

"Pellepyy" ja keilarata

B. J. eli Popsi sattui viereeni, kun juuri olin puikahtamaisillani uimahallin vihreään veteen, kysyi: "Saiko ne keilamiehet kiinni?" Eivät saaneet, vastasin, ja ihmettelin, mitä ne keilaajat minusta, enhän ymmärrä koko hommasta. B. J. kysyi, onko totta, että Oulussa jo vuosisadanvaihteessa oli keilarata, olisi kuulemma ollut lysti tietää, kun kuuluu Oulun keilaurheilu vietävän sunnuntaina kymmenvuotisjuhlaansa. Olen kuullut puhuttavan, sanoin puolestani, ooppa vaiti, pittää miettiä, on se ollut...

Olin tuskin ehtinyt keinutuoliini, kun niin ramasi reissun päälle, kun sytytti: tiesinhän minä, missä se keilarata oli ollut. On vain tainnut käydä niin, etten ole pakinoissani maininnut, ellen nyt "Pellepyyn" viimeisten kuvien yhteydessä — jos lie julkaistukaan. Samassa muistin, että tästä asiasta taisi kertoa myös vanha ystäväni Boströmin Jeesi, kun viimeisen kerran tapasin. Kirjoitin muistiin pitkät pätkät. Kantaoululainen pankinjohtaja Ernst Boström sanoi silloin, että ei tarvitse nimeä mainita, kirjoittaa, minkä kirjoittaa. Hän tarkoitti kuitenkin vain elinpäiviään, siitä olen varma. Kaivoin esille vihreät liuskani, ja aivan oikein, siinä oli "Pellepyyt" ja Gustafsrot, kaikki hyvässä järjestyksessä, samaan asiaan liittyvät kuvat ja sanomalehtileikkeet yhteen klemmattuina. Pääsen tässä muistiani sen kummemmin kiusaamatta, eikäpähän se sinne asti yltäisikään. Muistiota tukee vuorineuvos Torsten Westerlundin USin Lukijoilta-osastoon 1956 (?) kirjoittama pitkähkö muistelus, johon oli antanut aihetta tunnetun oululaisen tietäjänaisen Anna Redingin samassa lehdessä vähän aikaisemmin julkaisema kirjoitus. Westerlund puolestaan kertoi vastikään käyneessä Oulussa syntymäkodissaan Toppilan Gustafsrossa.

Noin sata vuotta sitten rakennutti oululainen saksalaissyntyinen liikemies Ferdinand Siemssen (samoihin aikoihin myös nykyisen Kauppahotellin-Franzénin talon korttelinpuolikkaan omistaja) Toppilaan huvilan, joka ristittiin hienoimmiten Bellevue'ksi. Oikein sivistyneet lukijat ymmärtävät, että se on ranskaa. Huvila sijaitsi lähellä SOKin Toppilan-myllyä, paikalla, joka nyt on sinne Toppilan—Koskelantieltä johtavan satamatien alla. Bellevue, oululaisittain siis "Pellepyy", oli ravintolana jo 1870-luvulla. 1900-luvun alussa pelasi se melkoista roolia Mällisen eli K. A. Järven protesti-romaanissa Harry. Bellevue oli nimittäin Oulun herrojen klubi, ihanasti (?) eristetty maaseudun idylli kaikkine kaupungin etuineen ja iloineen. Näin ainakin Järvi. Klubin ilonjakajiin kuului myös mainio keilarata, jonka rakennusta kuvani vuodelta 1963 (vuosi epävarma) esittää. Keilarata ravintolan yhteydessä ei kuulemma sata vuotta sitten ollut mikään kumma juttu, kertoi Boström. Hän muisti, että huvilassa oli korkea torni ja vielä korkeampi lipputanko. Siellä oli myös suuri korkea oravahäkki. Keilarata oli myös pikkupoikien mieluisa leikkipaikka.

Bellevue oli klubina ainakin vielä 3. 11. 1882, koskapa se mainitaan tarinassa, joka kerrotaan sinä päivänä syttyneestä Oulun keskustan hirveässä tulipalosta. Kaupunkimme oli juuri saanut telefoonin eli puhelimen ja ensimmäinen puhelun nyk. Sampo-pankin paikalla olleesta puhelimen puuhaajan omistamasta Uudesta Apteekista oli juuri yhdistetty Bellevue'hen, kun se syttyi, räjähdysmäisesti. Ja kun tämä sitten aikanaan tuli tiedoksi, sanoivat tätit, että enkö mä sitä sanonu', että se on pirun konsteja, koko telefooni. Siinä se nyt nähtiin! Heti sytty ja oli mennä koko kaupunki.

Westerlundin mukaan "Pellepyy" joutui Oulun upporikkaalle, kauppaneuvos Gust Bergbomille, niin kuin myös huvila Gustafsro, saatavista, tietysti. "Päärpummi" joko lahjoitti tai myi halvalla huvila Bellevue'n sisarensa pojalle Johan Leonhard Pentziinille, Oulun pormestari 1884 lähtien. Westerlundin tietojen mukaan asuivat Pentziinit talossa 1. maailmansotaan saakka, n. vuosiin 1915—16, joskin on mahdollista, että huvila jo aikaisemmin vaihtoi omistajaa. Huomaamme, Oulun muistajat ainakin, että se siis oli säilynyt Oulun—Toppilan tervahovin kauhiasta palosta 1901.

"Pellepyy" tapasi kohtalonsa 1920-luvulla, jolloin oli sen vuoro palaa. Keilarata jäi kuitenkin jäljelle. Rakennus siirtyi kaupungin omistukseen, ja ankaran asuntopulan aikana entiseen keilahalliin sijoitettiin asumaan kaupungin työläisiä perheineen. Siihenkin aikaan se on ollut monien sittemmin tunnettujen kaupunkilaisten kotina. Kun sitten tientekijät tulivat ja viimeisetkin rakennukset myytiin, kiiruhdin sinne kameroineni. Kovin oli jo notkoselkäinen herrojen klubin kuulu keilarata!